

EDITORIAAL

Erik Meersman

Ons geduld werd lang, zeer lang op de proef gesteld, maar eindelijk is het zover: onze gebruikers- en oudervereniging werd aanvaard als volwaardig lid van VGPH, het *Vlaams Gebruikersoverleg voor Personen met een Handicap*, een overlegplatform van meer dan 20 gebruikersverenigingen. Dit gebeurde tijdens de algemene vergadering van VGPH op maandag 17 december jl. Dit goede nieuws is dus 'vers van de pers'.

Het lidmaatschap houdt in dat wij de komende jaren extra mogelijkheden krijgen om op te komen voor onze gehandicapte medemens. Het zal van ons echter ook meer energie vereisen. Tot op heden werken we met een - naar ons aanvoelen - te klein aantal vrijwilligers. Wij doen daarom een warme oproep aan alle betrokken gebruikers, hun ouders of vertegenwoordigers en sympathisanten, om in meer of mindere mate hun steentje bij te dragen.

We hopen in 2008 met vernieuwd enthousiasme te ijveren voor onze gezamenlijke belangen, samen met een aantal nieuwe geïnteresseerde mensen. Als het werk kan verdeeld worden over meerdere schouders ... dan weegt het individueel wat lichter.

We kijken uit naar uw reactie ...

Inhoud

- Editoriaal
- Oberufer Kerstspel
- Zorgboerin Saskia ...
'Trots van Vlaanderen'
- Sociaaltherapie en kunst
- Symposium met David
Newbatt (aankondiging)
- Voor uw agenda

**Aan allen een zalige Kersttijd,
een vrolijk jaareinde
en een gelukkig en gezond 2008 !**

OBERUFER KERSTSPEL

Saskia Roozendaal

Met Kerstmis in aantocht wordt de traditie van het opvoeren van het Oberufer Kerstspel weer in ere gehouden. Dit gebeurt op vrijdag 21 december a.s. in de Christoforusgemeenschap (Munte) en in Iona (Kessel). Een jaar geleden maakte Saskia Roozendaal, bewoonster van de Christoforusgemeenschap, volgend verslag van het opgevoerde Kerstspel.

Op een kille maar droge avond op 22 december 2006, om 20u, begon het kerstspel. De zaal zat nokvol, er kon geen muisje meer bij. Zo erg zelfs, dat we mensen en muisjes moesten weigeren. Zo vol was de zaal nog nooit geweest.

Klop klop op de deur, alle spelers komen zingend binnen. De twee sterrenzangers, Frederik en Els, heten iedereen welkom, ook elk blaadje en grassprietje. Frederik, de ene sterrenzanger, slaat de ster dicht, Gallus zijn vinger zit er tussen.

Jozef en Maria (Roland en Kathleen) zoeken een plaats om te overnachten. De waarden Rufinus (Michel), Servilius (Wouter en Jessica), baas Titus (Saskia en Wouter en Freddy) zeggen geen plaats te hebben: "Pak je voort, dat jij mij niet langer stoort."

Baas Titus reikt hen uiteindelijk een stal aan. De engelen (Veerke, Cyndy en Aurore) zorgen voor de 'toevruchting' van Maria.

Daarna is er de scène van de herders, gespeeld door Tony, Nico (papa van Caroline), Bert en Dirk. Na een vriesnacht gaan ze op bezoek bij Jozef en Maria en het kindje Jezus. Ze brengen elk een cadeautje mee.

Steven zorgde voor de belichting. Carlo en zijn vriend zorgden voor de muziek. Patricia heeft de toneelspelers geschminkt.

ZORGBOERIN SASKIA ... 'TROTS VAN VLAANDEREN'

Erik Meersman

Saskia Benus, de drijvende kracht van dagcentrum Emiliushoeve te Bevel, heeft het als *Hollandse zorgboerin tot Trots van Vlaanderen* geschopt. Tijdens de eerste editie van de VTM-actie, waarbij mensen die zich inzetten voor de maatschappij gehuldigd werden, ontving zij de trofee uit de handen van Vlaams minister-president Kris Peeters. Saskia straalde en was toch ook zeer ontroerd, mede door het applaus van haar aanwezige zorgboeren.

Het is voor Saskia en haar medewerkers, allen vrijwilligers, niet gemakkelijk om financieel rond te komen. Bovendien staat de hoeveestal op instorten. Wie financieel wil steunen kan dit doen door een sms met de boodschap 'stal' te sturen naar 3776. Elk berichtje is goed voor 4 euro t.v.v. de Emiliushoeve. Je kan ook steunen door giften op rekening 230-0273300-71 van Iona vzw, met de mededeling 'Dagcentrum Emiliushoeve'. Vanaf 30 euro is de gift fiscaal aftrekbaar en ontvang je hiervoor een attest.

Zorgboerin Saskia met haar hulpboeren bij de uitreiking van de trofee 'Trots van Vlaanderen' (foto Baubo vzw)

SOCIAALTHERAPIE EN KUNST

Anne-Marie De Causmaecker

*In het vorige nummer van de nieuwsbrief schreef Maria Geboers over de kunstzinnige therapie. Vanuit mijn ervaringen op Talander wil ik graag eerst even enkele gedachten omtrent **sociaaltherapie** uitwerken om dan het **beeldend kunstzinnig werk** daarin te kaderen.*

In de **sociaaltherapie** staat de ontmoeting van mens tot mens en de ontmoeting van de mens met de woon-, werk- en leefomgeving centraal. Sociaaltherapie noemt men in dit verband ook wel **de kunst van de ontmoeting**. Mensen komen vanuit de ontmoeting tot individuele en gemeenschappelijke ontwikkeling. Het zoeken naar de individuele ontwikkelingsvraag is één van de doelen van de sociaaltherapie.

Ontwikkeling betekent: in een doorlopend proces nieuwe vermogens verwerven. De ontwikkeling die mens en mensheid doormaken is erop gericht om zo volledig mogelijk mens te worden door omvorming van egocentrische, antisociale gedragingen die ten koste gaan van de medemens. De belangrijkste stap voor het individu is dat de gerichtheid op het eigen ego wordt omgewerkt tot interesse voor de ander. De grondhouding verandert dan van opeisen ten behoeve van zichzelf naar schenken ten behoeve van de ander. Door de spiegel die mensen in een woon- of werkverband elkaar kunnen voorhouden kan groeiende zelfkennis tot fundament worden voor sociale gemeenschapsvorming.

Zorg, begeleiding en behandeling in de sociaaltherapie betekent het creëren van een algemeen gezondmakend levensklimaat door het verzorgen van de ritmen van dag, week, maand en jaar, door het scheppen van gezonde gewoonten en het verzorgen van een veilige omgeving en een cultuur die de zintuigen en de ziel op een gezonde wijze voeden.

Door kunst en kunstzinnige vormen in het dagelijkse leven op te nemen wordt er een tegengewicht geboden aan versturende eenzijdigheden. Alles wat men doet kan van

kunstzinnigheid doortrokken zijn: een tafel kunnen we kunstzinnig dekken, de tuin kunstzinnig aanleggen, ...

Eén ieder, vanzelfsprekend ook de mens met ontwikkelingsproblemen, kan zijn kunstzinnige vermogens in zijn leven cultiveren en ontdekken dat hij over vaardigheden beschikt die een meerwaarde schenken aan het leven van elke dag.

Kunstzinnig scheppend werk is een oermenselijke aangelegenheid. Alleen de mens kan zijn beleven in vormen, kleuren en bewegingen uitdrukken en daarbij zichtbaar maken wat zich nog ontwikkelt, of omvormen wat was.

Tijdens het schilderen, tekenen of boetseren krijgt men de kans om het wonder van het scheppen te ervaren. Het ritme van de seizoenen, de cyclus van dag en nacht, water, licht en lucht, de regenboog, het vuur, de planten- en dierenwereld en de mens bieden een onuitputtelijke bron. De keuze en het uitwerken van deze thema's is erg belangrijk en vraagt een wakkere verbinding met de bewoners.

Eerst gebruiken we de primaire kleuren geel, blauw en rood om daarmee de secundaire kleuren groen, oranje en violet in rijke schakeringen op het blad te laten ontstaan. Zo ontstaat er een gesprek zonder woorden. Het ontdekken van overgangen tussen kleuren en vormen en het zelf mengen en laten ontstaan van nieuwe kleuren en vormen is waardevol en kan steeds opnieuw worden geoefend. Het spel-element is wezenlijk bij dit zoeken en uitwerken. Soms is het moeilijk en vraagt het moed om verder te gaan. Telkens weer ontstaat er iets uniek en dat brengt vaak grote vreugde en een verfrissend perspectief dat in zich als gezondmakend kan ervaren worden.

Pas als er sprake is van een gezondmakende levenssituatie, is de bodem gelegd om verder aan de ontwikkeling te kunnen werken. Men kan immers waarnemen dat er dan in de mens zelf een kracht vrijkomt om zich verder te ontwikkelen.

Ervan uitgaande dat er bij mensen met ontwikkelingsproblemen en handicaps sprake is van een eenzijdig zich bevinden in een polaire ontwikkelingstendens, is het belangrijk om aansluiting te vinden bij de interesses en mogelijkheden van die mens om zo stappen te kunnen ondernemen in de richting van het midden.

Op dit niveau kunnen specifieke therapieën ingezet worden. Naast therapieën die algemeen gekend zijn zoals logopedie of kinesithérapie wordt ook gebruik gemaakt van specifiek vanuit de antroposofische menskunde geïnspireerde therapieën zoals euritmie therapie, muziektherapie, spraak- en dramatherapie, kunstzinnige therapie, ...

In de **beeldende kunstzinnige therapie** wordt met behulp van schilderen, tekenen en boetseren en de daarbij behorende elementen van kleur en licht, vorm en beweging, nat en droog, lijn en vlak, hard en zacht, rechte en kromme, bol en hol gewerkt om meer evenwicht en harmonie in de ontwikkeling te bewerkstelligen.

Therapeutisch werk gebeurt op advies vanuit een medisch therapeutische bespreking. Elke situatie wordt nieuw bekeken. Er zijn geen vaste recepten. Wel zijn er vele aanwijzingen vanuit het geesteswetenschappelijk werk van Rudolf Steiner die verruimende inzichten aanreiken. Zijn aandacht richtte zich onder meer op het wezenlijke in de kunst en daarmee verbonden de ontwikkeling van de mens en de mensheid. De therapeut is als een wegwijzer. Als therapeut is het belangrijk dat men zich voordurend verder schoolt door meditatieve en religieuze verdieping enerzijds en kunstzinnige zelfwerkzaamheid anderzijds. De antro-

posofische menskunde die aan de oorsprong ligt van deze therapie biedt een haast onuitputtelijke bron voor studie.

Schilderen is omgaan met kleur. Kleuren spiegelen de ziel. Elk levensproces kan men beschouwen als een proces van zuivere kleur. Elk ziekteproces als een verstoring van een zuivere kleur. De zuivere kleur is vol, rijk en lichtend, beweeglijk en fris. Ook in een lichter of donkere toon behoudt ze haar kwaliteit. Wanneer een kleur te licht of te donker, te dun of te zwaar wordt, te grauw of te vuil wordt, dan is er iets aan de hand. Dan kan men met die kleur op weg gaan, en de genezende kracht van de zuivere kleur laten werken.

Ook over omgaan met vorm en lijn in boetseren en beeldhouwen of in het tekenen, kan nog veel gezegd worden. Binnen dit artikel zou het echter te ver leiden. Er zijn enkele goede boeken te vinden, maar het boeiendste is om het zelf te ervaren, om te beleven wat het kunstzinnig scheppend werken in jezelf teweeg kan brengen.

Het kunstwerk dat uiteindelijk ontstaat, is niet het schilderij of het beeld, maar de mens. In de kunstzinnige therapie gaat het niet zozeer om het zuiver kunstzinnige aspect, maar om de **scholing van de wil**, tijdens het zich eigen maken van de techniek en om het ontwikkelen van **een innerlijke blik** waardoor de scheppende genezende krachten meer beleefbaar worden.

Terwijl ik dit schrijf, moet ik denken aan een van onze bewoners. Hij vindt het heerlijk om te schilderen. Hij houdt van de kleuren. Terwijl hij aan het werk is, vraag ik hem regelmatig om even te stoppen om te kijken wat er aan het gebeuren is op zijn blad. De prachtigste kleurbewegingen ontvouwen zich. Als ik wat te lang met de anderen bezig moet zijn en hem wat uit mijn aandacht verlies, kan het gebeuren dat hij rijkelijk met water heeft gewerkt en dat alle kleuren dooreen zwemmen, dat alle vorm en kleur verdwenen is. Hij heeft duidelijkheid en vorm nodig. Hij vindt het goed als ik hem vraag om zijn penseel neer te leggen. Hij leert zo afstand nemen en halt houden om dan terug de draad op te pakken: ademen in de kleur, ademen in het leven. Hij kan prachtige dingen maken en hij is blij als we samen op weg gaan. Hij leert in het dagelijkse leven meer rust te vinden en kan voelen dat hij hier zelf aan mee werkt, dat hij zelf de teugels van zijn leven in de hand kan nemen.

Op Talander heeft het kunstzinnige werk een belangrijke plaats binnen de omgeving waarin het leven, wonen en werken zich afspelen. Enerzijds is er de wekelijkse schilder- of beeldhouwochtend. De bewoners worden betrokken in de keuze van het project en het werk wordt samen bekeken. Regelmatig worden werken tentoongesteld in de gemeenschap en ook daarbuiten. Door de *Kunstuitleen*, die vorige jaar startte, waarbij men voor een bepaalde tijd een werk kan lenen, bereiken we steeds meer mensen.

Gedurende een bepaalde periode worden de wekelijkse activiteiten verruimd en als cursus aangeboden zodat ook mensen van buitenaf deze ervaringen kunnen delen. Ook tijdens vakanties krijgen we onderhand een traditie van cursussen in het aanbod van *Kunstatelier Artaban*: beeldhouwen, toneel, euritmie, schilderen en tekenen komen op het programma. Zo proberen we de culturele impuls die ons zo dierbaar is naar buiten te brengen.

Daarnaast zijn er individuele sessies mogelijk op advies vanuit een medisch therapeutische bespreking. Dan wordt er gedurende een periode van 7 of 12 weken, één of indien nodig meerdere keren per week, gewerkt naar aanleiding van een bepaalde doelstelling of vraag.

In de sociaaltherapie wordt, vanuit een ontwikkelingsperspectief en een visie op de mens, de aarde en de geestelijke wereld, het werk ontwikkeld. Elk initiatief probeert dit op zijn manier en naar bestvermogen te ontwikkelen. De kunstzinnig-culturele inslag geeft de sociaaltherapeutische gemeenschap haar specifieke karakter en atmosfeer. En ook al zijn de

impulsen nog pril, de bewoners zijn de beste ambassadeurs om het kunstzinnige en het sociale aspect te verbinden en om zo toekomst te maken.

Voor meer informatie over activiteiten van het *Artabanatelier* kunt u contact opnemen met Talander, de Lusthoven 88, 2370Arendonk, 014.67.00.69, Talander@moso.be

KUNSTSCHOOL DE KLEINE JOHANNES VZW ORGANISEERT:

<p>SYMPOSIUM MET DAVID NEWBATT</p> <p>ANTROPOSOFISCH KUNSTENAAR PEDAGOOG IN DE CAMPHILL COMMUNITY IN SCHOTLAND</p> <p>14-15-16 FEBRUARI 2008</p>
<p>DAGPROGRAMMA</p> <p>14 februari: schilderen voor therapeuten 15 februari: schilderen, open ateliers 16 februari: bordtekenen voor pedagogen</p>
<p>VOORDRACHTEN van 20 tot 22u</p> <p>14 februari: Gedicht Christian Rosenkrantz 15 februari: Het Parcival verhaal 16 februari: Het verhaal van de groene Slang en de mooie Lelie van Johan Wolfgang von Goethe</p>
<p>Inlichtingen en inschrijving: Gerd Spaanbroek - 0476/77.96.35</p>

Voor uw agenda:

- vr. 21 dec. '07: **Oberufer Kerstspel** door de bewoners van Iona in Kessel en door de bewoners van Christoforus in Munte
- di. 19 feb. '08 (20u): **Verbandsvergadering** in De Speelhoeve te Vremde
- za. 15 maart '08:
Heilpedagogische ontmoetingsdag
- za. 3 mei '08: **Voordracht over erfrecht** in de Parcivalschool te Antwerpen
(meer details in volgende nieuwsbrief)

Contact:

Erik Meersman (v.u.), Herentalsebaan 73, 2240 Zandhoven, tel./fax 03 475 12 05, e-mail erik.meersman@gmail.com
Maria Geboers, De Burletlaan 145, 2610 Wilrijk, tel. 03 449 12 66, e-mail marage@gmail.com